

УДК [373.5.015.3+796.06]:34(498)

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ШКІЛЬНОГО (СТУДЕНТСЬКОГО) ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА МАСОВОГО СПОРТУ СУЧАСНОЇ РУМУНІЇ

Цибанюк Олександра Олександрівна
м.Чернівці

У статті розглянуто нормативно правове забезпечення системи фізичного виховання і спорту Румунії, яке представлено низькою законів. Визначено, що основний закон 69/2000 синтезував та оптимізував визначення і положення всіх раніше прийнятих законів. Виокремлена тотожність всіх фахових термінів та понять. Проаналізовано регламентування основних напрямків в організації фізичного виховання і спорту в сучасній Румунії, а саме: шкільне і студентське фізичне виховання і спорт, військове та професійне фізичне виховання, масовий спорт, спорт вищих досягнень та профілактичне (реабілітаційне) фізичне виховання.

Ключові слова: закон, шкільне фізичне виховання, університетські спортивні асоціації, масовий спорт, спорт вищих досягнень, спортивна база.

Постановка проблеми. Модернізація українського соціуму постає як практична потреба сучасного етапу державотворення, як завдання конкурентноспроможного входження до європейського і світового соціокультурного простору, ствердження в ньому в якості привабливого, перспективного, прогнозованого, а тому і надійного партнера.

Проблеми розвитку нашого суспільства, негативні наслідки, що були зумовлені цими проблемами, не знайшли адекватного відображення у суспільній свідомості, як проблеми загальнонаціонального значення. Громадська думка та соціальна практика здебільшого ігнорують можливості фізичної культури і спорту у вирішенні багатьох важливих соціально-економічних проблем. Проте, для всіх освітян та фахівців галузі стає очевидним, що актуальною нині є потреба глибокого реформування фізкультурної освіти та фізичного виховання підростаючого покоління у відповідності із національно-ідейними цінностями та світовою динамікою.

В цьому сенсі актуальною постає проблема вивчення теорії та практики фізкультурної освіти в країнах Європейського Союзу, оскільки наукове обґрунтування подібної проблематики диктується сучасними тенденціями оптимізації або навіть реформування навчально-виховного процесу. Фізкультурна освіта та фізичне виховання повинні відбуватись з урахуванням і на основі державних особливостей розвитку культури і спорту, що є системою орієнтирів і поглядів на роль, організацію та функціонування сфери вищезазначеної галузі на довгостроковий період з урахуванням розвитку держави та світового досвіду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення досвіду європейських країн в галузі фізичного виховання і спорту представлено низкою праць педагогів, фахівців галузі тощо. Аспекти реформування фізичного виховання в постсоціалістичних країнах вивчали Г.Арделян, Г.Богданов, А.Карпов, З.Кузнецов, О.Куц. Фізкультурно-оздоровчий роботі, підготовці учителів фізичного виховання в Польщі присвячене дослідження Е. Вільчковського, організації навчального процесу з фізичного виховання у школах Чехословаччини вивчали М.Зверев, І.Наумчук, Б.Сабіткін. Питання фізичного виховання в Румунії, а саме методика проведення занять з дітьми старшої дошкільної групи дитячих садочків досліджували А.Ніку і Е.Гібу, в загальноосвітніх школах та ліцеях соціалістичного часу – І.Попеску.

Завданням дослідження визначаємо аналіз нормативно-правової бази, що регламентує фізичне виховання учнівської молоді в навчальних закладах Румунії з метою виокремлення засадничих положень його організації в су-

часний період.

Виклад основного матеріалу. Нормативно-правове забезпечення системи фізичного виховання і спорту сучасної Румунії представлено основним Законом №69 про фізичне виховання і спорт від 28 квітня 2000 року, який вступив в силу 20 березня 2009 року, регламентом впровадження положень цього закону, Закон 96/2014 про доповнення до Закону про фізичне виховання і спорт №69/2000. Вище означений основний закон синтезував в собі положення 5 постанов Уряду країни та 9 галузевих законів, а зміст цих нормативних актів змінений, доповнений та розгорнутий став основою для нього. Вказані нормативні акти та постанови відповідно відмінені або скасовані.

Закон містить у собі 97 статей, що розділені на 15 загальних розділів. Загальні положення, викладені у розділі I об'єднують галузеві терміни та їх значення, визначають види діяльності, що включені у поняття «фізичне виховання і спорт Румунії», державні гарантії функціонування державного і приватного секторів у сфері фізичного виховання і спорту тощо. За цим законом, що під фізичним вихованням і спортом розуміються всі види фізичної активності, призначені шляхом організованої або індивідуальної участі виявляти або покращувати фізичний і духовний стан людини, формувати цивілізовані соціальні відносини і спрямовувати на отримання результатів в змаганнях на будь-якому рівні [1].

Пункт третій загальних положень засвідчує обов'язкову тотожність всіх термінів використаних у всій румунській нормативній базі, що регламентує фізичне виховання і спорт. Наведемо для прикладу визначення деяких понять. Спортивна база – об'єкт, який включає будівлі і обладнання для діяльності в сфері фізичного виховання і спорту; спортивний реєстр – документ, яким реєструються спортивні структури в хронологічному порядку та який складається з двох розділів: реєстр спортивних структур і реєстр спортивних структур-юридичних осіб. Сертифікат спортивної ідентичності – офіційний документ, яким визначається якість спортивної структури; спортивні офіційні особи – особи, діяльність яких спрямована на організацію і управління спортивною діяльністю з метою покращення, удосконалення і посилення суперництва, мають відносини з спортивною структурою на основі контракту про працю, цивільної угоди щодо надання послуг або на основі волонтерства.

На наш погляд, досвід об'єднання всіх ефективних норм вище вказаних правових актів в одному законі з метою оптимізації регулювання галузі, простоти викладу та доступності, не допущення різних трактувань і визначень термінів та положень варто враховувати у регламентуванні фізичної культури і спорту всіх верств населення сучасної України.

Стаття друга визнає державну зацікавленість та підтримку фізичного виховання всіх верств населення країни і спорту, незалежно від адресату впливу, заходів, проектів тощо національної оборони, дотримання громадського порядку, національної безпеки, охорони здоров'я, в комерційних товариствах, а також неурядові профільні органи життя, відповідно до положень даного закону.

Аналіз третьої статті закону №69 дозволяє відокремити зобов'язання органів влади, силових структур та закладів освіти різного підпорядкування тощо. Державні адміністративні органи та інституції (середні та вищі навчальні заклади, спортивні заклади, а також неурядові профільні органи) зобов'язані надавати пріоритет в забезпеченні умовами для

занять фізичними вправами дітям дошкільного віку, молоді і людям похилого віку з метою соціальної інтеграції, підтримувати масовий спорт та спорт вищих досягнень.

В свою чергу, органи влади зобов'язані забезпечити умови для таких занять інвалідам, глухонімих, людям з психічними та змішаними розладами, а також сприяти участі спортсменів-інвалідів в національних і міжнародних змаганнях.

Основними напрямками в організації фізичного виховання і спорту в сучасній Румунії відповідно до розділу II є шкільне і студентське фізичне виховання і спорт, військове та професійне фізичне виховання, масовий спорт, спорт вищих досягнень та профілактичне (реабілітаційне) фізичне виховання.

Організацію фізичного виховання і занять спортом в закладах освіти покладено на Міністерство національної освіти країни, а шкільне фізичне виховання визначено обов'язковою дисципліною, передбаченою в навчальних розкладах з диференційною кількістю годин, відповідно до навчального плану який затверджено спільно з Міністерством молоді і спорту. А спортивна діяльність в навчальних закладах організовується в рамках шкільних і університетських спортивних асоціацій.

Шкільні і університетські спортивні асоціації – це спортивні структури, створені згідно з положеннями даного закону, діяльність яких координується Федерацією Шкільного Спорту і Федерацією Студентського Спорту відповідно. Ці інституції створені згідно з положеннями цього закону та мають наступні завдання: а) пропаганда спорту; б) ініціатива і створення програм щодо залучення школярів і студентів до занять спортом; в) організація та координація спортивних змагань (місцевих, зональних і національних), організованих шкільними і студентськими спортивними федераціями; г) отримання ексклюзивної компетенції для презентації країни на офіційних міжнародних змаганнях тощо.

Організація і функціонування федерації шкільного та студентського спорту визначаються рішеннями Уряду, ініційованими Національним агентством спорту і Міністерством освіти і науки. Фінансування цих федерацій здійснюється за рахунок видатків з державного бюджету, участі в міжнародних офіційних змаганнях школярів та студентів – пріоритетно за рахунок урядових коштів, а також із позабюджетних джерел. Участь в змаганнях учнів та студентів навчальних закладів Румунії здійснюється виключно на основі посвідчення школяра/студента та дозволу лікаря. Закон №69 обумовлює створення класів, шкіл і ліцеїв спортивного спрямування, а також шкільних та студентських спортивних клубів, які організовують спорт вищих досягнень школярів і студентів.

Положення закону зобов'язують всі шкільні заклади (новостворені та діючі) будь-якої форми власності, мати власну спортивну базу або доступ до неї для проведення відповідних уроків (академічних занять) та занять спортом. Також заклади освіти мають право надавати в оренду власні спортивні бази місцевим громадам, зацікавленим фізичним і юридичним особам за плату або безкоштовно.

Глава 2 регламентує засади організації військового і професійного фізичного виховання. Стаття 7 визначає військове фізичне виховання обов'язковою дисципліною, передбаченою планами навчання і тренування, яке проводиться системно впродовж тижня щонайменше 3 години на тиждень під керівництвом військових або цивільних спеціалістів.

Аналізуючий закон лише визначає основні аспекти організації професійного фізичного виховання. Зокрема, з метою розвинення і підтримки доброго фізичного стану передбачає його різні форми, які організовуються в різних сферах діяльності. Регламентування професійного фізичного виховання у сучасній Румунії здійснюється нормативними документами, розробленими для зацікавлених сфер діяльності.

За законом №69 (стаття 10) масовий спорт визначений як комплекс дій, основаних на організованих або індивідуальних заняттях фізичними вправами за власним бажанням в чистому і безпечному середовищі. Такі заняття з метою підтримки здоров'я і соціалізації громадян підтримуються державою, неурядовими організаціями і органами місцевої адміністрації. Саме організацією масового спорту опікується національна програма «Спорт для всіх», для координації якої створюється Комітет з Фізичної Активності для здоров'я, навчання і відновлення, консультативний орган в рамках Національного Агентства Спорту, організація, функціонування і склад якого визначаються рішенням уряду.

Фінансування національної програми «Спорт для всіх» забезпечується з фондів, передбачених в державному бюджеті і в місцевих бюджетах. А дочерні підпрограми також фінансуються з фондів, отриманих від міжнародних органів, спонсорських і благодійних коштів, а також з фондів державного бюджету, передбачених на спортивну діяльність та справ молоді.

Глава 4 другого розділу закону виокремлює положення про спорт вищих досягнень Румунії, презентуючи його як основний фактор спортивного розвитку на національному рівні та важливу для Румунії представницьку функцію в міжнародних офіційних спортивних змаганнях. Органи центральної і місцевої державної адміністрації з питань спорту забезпечують необхідні засоби для підготовки спортсменів спорту вищих досягнень, надають необхідні наукову і медичну підтримку, а також включення їх до системи освіти і повну соціальну і професійну інтеграцію.

За законом, спортсменами спорту вищих досягнень є особи, які організовано і систематично займаються спортом і беруть участь в змаганнях з метою отримання перемоги над суперником і покращення власних досягнень або встановлення рекордів. Для участі в офіційних національних або місцевих змаганнях спортсмен спорту вищих досягнень має бути членом спортивного клубу, членство і переміщення спортсменів в яких знаходиться в компетенції національних спортивних федерацій, професійних ліг і асоціацій повітів і м. Бухареста з певних видів спорту відповідно до положень статутів і регламентів національних спортивних федерацій.

Цікавою є теза 12 статті про створення умов для тренувань, а також для участі в спортивних змаганнях, спортсменам високого рівня під час проходження військової служби спеціалізовані органи центральної державної адміністрації з питань спорту.

Відповідно до статті 14 даного закону, положень статутів і регламентів міжнародних і національних спортивних федерацій спортсменами спорту вищих досягнень можуть бути: а) любителі; б) професіонали. Професіональним спортсменом закон визначає того, хто займається спортом і дотримується наступних вимог: а) має ліцензію професіонального спортсмена; б) укладає з спортивною структурою письмовий індивідуальний трудовий контракт або цивільну конвенцію.

Права і обов'язки спортсменів-професіоналів передбачені в статутах і регламентах національних спортивних федерацій, а також в трудових контрактах або цивільних конвенціях, укладених сторонами. Спортсмену-професіоналу, який уклав цивільну конвенцію з спортивною структурою, дозволяється участь в державній/приватній системі оплати діяльності. Ліцензія спортсмена-професіонала видається відповідно до положень статутів і регламентів національних спортивних федерацій. Іноземні громадяни можуть як спортсмени-професіонали займатися спортом в спортивній структурі Румунії на основі дозволу на працю, виданого в законному порядку.

Стаття 15 закону виокремлює зміст державної допомоги та підтримки спортсменів спорту вищих досягнень. Органи центральної і місцевої державної адміністрації

підтримують спортивну підготовку, навчання в закладах системи освіти, соціальну і професійну інтеграцію спортсменів-професіоналів впродовж всієї спортивної кар'єри. А саме, забезпечують скорочення кількості уроків і сесійного терміну, умови для тренувань і участі в змаганнях тощо.

Крім регламенту, що роз'яснював певні положення, виданий того ж року, положення Закону про фізичне виховання і спорт №69/2000 скоректував Закон 96/2014 [2].

Закон про фізичне виховання і спорт № 69/2000 доповнився наступними положеннями. В розділі II була введена нова глава, яка включила статті 11 (1 і 2) щодо Національної програми «Відкрий для себе ойна», яка визнала ойна (вид лаптових ігор) національним видом спорту Румунії. Згідно закону Національна програма «Відкрий для себе ойна» представляє собою комплекс дій, необхідних для розповсюдження гри ойна та її впровадження у практичну діяльність, розгорнутий за посередництвом румунської Федерації ойна. Ця програма, за положеннями даного

закону, підтримується державою, органами центральної адміністрації, неурядовими організаціями і органами місцевої адміністрації з метою популяризації національної гри Румунії. Фінансування програми забезпечується напряму з державного бюджету, власних доходів Міністерства молоді і спорту і, при можливості, з фондів місцевих бюджетів.

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Отже, ефективні положення всіх попередніх законів, що діяли на території держави були сконцентровані у єдиному, внаслідок чого запрацювала єдина система визначень та трактувань основних термінів, яка відмінила всі різно читання. Однак, ще одною позитивною рисою нормативно-законодавчої бази сучасної Румунії стало систематичне вдосконалення положень закону, певне законодавче доопрацювання на основі практичного використання. Надалі варто проаналізувати законодавче забезпечення фізичного виховання королівської Румунії та періоду режиму Чаушеску.

Література та джерела

1. Legea nr. 69/2000, legea educatiei fizice si sportului, consolidata 2009// Monitorul Oficial. – Partea I. – nr. 200. – 9 mai 2000. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_sportului.php>. - Загол. з екрану. – Мова румун.
2. Legea nr. 96/2014 pentru completarea Legii educatiei fizice si sportului nr. 69/2000 // Monitorul Oficial al României. - Partea 496. - 03.07.2014 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <<http://lege5.ro/Gratuit/gqydamzshe/legea-nr-96-2014-pentru-completarea-legii-educatiei-fizice-si-sportului-nr-69-2000>>. - Загол. з екрану. – Мова румун.

В статье рассмотрены нормативно-правовое обеспечение системы физического воспитания и спорта Румынии, которое представлено рядом законов. Определено, что основной закон 69/2000 синтезировал и оптимизировал определения и положения всех ранее принятых законов. Выделено тождество всех профессиональных терминов и понятий. Проанализированы регламентирования основных направлений в организации физического воспитания и спорта в современной Румынии, а именно: школьное и студенческое физическое воспитание и спорт, военное и профессиональное физическое воспитание, массовый спорт, спорт высших достижений и профилактическое (реабилитационное) физическое воспитание.

Ключевые слова: закон, школьное физическое воспитание, университетские спортивные ассоциации, массовый спорт, спорт высших достижений, спортивная база.

In the article the normative legal provision of physical education and sport in Romania has been considered, presented by a number of laws. The basic law 69/2000 has been considered, which synthesizes and optimizes definitions and provisions of all previously adopted laws. The identity of professional terms and concepts has been examined. The main trends in the regulation of physical education and sport in modern Romania have been analysed, namely school and student physical education and sport, professional military and physical training, mass sports, sports highest achievements and preventive (rehabilitation) physical education. The author has determined one of the main benefits of the legal framework of modern Romania - systematic improvement of the law, certain legislative revision on the basis of practical use. Thus, in addition to the regulations, that explained certain provisions issued that year, the provision of the Law on Physical Education and Sport №69 / 2000 correcting the Law 96/2014 has been adopted, which, in turn, was declared at the state level implementation of the National Programme "Discover oйна" – national sport in Romania.

Key words: law school physical education, university sports associations, mass sports, sports highest achievements, sports facilities.

УДК 378.1:574(075)

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВИШІВ У КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

Чайковська Ганна Богданівна
м. Тернопіль

У статті окреслено основні тенденції розвитку екологічної освіти студентів педагогічних вишів у країнах Західної Європи, зокрема в Німеччині, Франції, Великобританії, Данії. Розглянуто принципи, форми та методи екологічної освіти майбутніх педагогів. Визначено перспективні можливості використання позитивного європейського досвіду екологічної освіти в українській вищій школі. Встановлено можливість використання ідей європейської практики, зокрема форм та методів неформальної екологічної освіти, екологізація педагогічної

практики, використання нових методів і технологій навчання та інші.

Ключові слова: екологічна освіта, європейський досвід, вища школа, тенденції, принципи, засади, форми та методи, перспективи.

Початок третього тисячоліття ознаменований пильною увагою до екологічної освіти як важливого складника гармонійного розвитку людини. Позаяк у сучасному суспільстві є гостра необхідність змінити ставлення людини до